

**posao i
pravda**
Naš plan

Predgovor

Ovo je uvod u sporazum između organa vlasti Bosne i Hercegovine (Vijeće ministara BiH i vlada Republike Srpske i Federacije BiH) i međunarodne zajednice (koju zastupa 10 članova Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira). Ovu publikaciju bi trebalo smatrati prelaznim dokumentom - u dogledno vrijeme će biti dogovorene daljnje reforme u oblasti obrazovanja, građanskog društva, jačanja institucija, povratka izbjeglica i sigurnosne politike. Ovaj program isto tako ne bi trebalo smatrati iscrpnim spiskom svih koraka koje treba poduzeti; on zapravo predstavlja početak - listu prioriteta sa utvrđenim rokovima. Očekujemo da ćemo završiti ovu seriju sporazuma u gorenavedenim preostalim oblastima poslije održavanja izbora zakazanih za 5. oktobar i uspostavljanja novih organa vlasti.

POSAO

1.	Poruka građanima Bosne i Hercegovine	5
2.	Reforma ekonomije	6
3.	Građanima obećavamo sljedeće u oblasti ekonomije	
	- Obećanje 1	7
	- Obećanje 2	8
	- Obećanje 3	9
	- Obećanje 4	10
	- Obećanje 5	11
4.	Vodič kroz naš program reformi	
	- Obećanje 1	12
	- Obećanje 2	13
	- Obećanje 3	14
	- Obećanje 4	15
	- Obećanje 5	16

PRAVDA

1.	Poruka građanima Bosne i Hercegovine	19
2.	Reforma vladavine zakona	20
3.	Građanima obećavamo sljedeće u oblasti vladavine zakona	
	- Obećanje 1	21
	- Obećanje 2	22
	- Obećanje 3	23
	- Obećanje 4	24
	- Obećanje 5	25
4.	Vodič kroz naš program reformi	
	- Obećanje 1	26
	- Obećanje 2	27
	- Obećanje 3	28
	- Obećanje 4	29
	- Obećanje 5	31

posao

BiH je sklopila određeni broj makroekonomskih i drugih okvirnih sporazuma sa međunarodnom zajednicom, naročito sa MMF-om, Svjetskom bankom i EU. Zajedno sa Općim okvirnim sporazumom za mir (Dayton), oni i dalje ostaju zakonski sporazumi kojima se uređuje ekonomska politika u BiH. Program reformi, koji se ovdje prezentira, proizlazi iz i usklađen je sa tim sporazumima, koji su pravno obavezujući i za koje je ova zemlja u potpunosti opredijeljena.

Ekonomija

Ekonomska situacija u Bosni i Hercegovini je veoma loša. Uzevši u cjelini, odsustvo potpuno razvijene tržišne privrede, vladavine prava, efikasne javne uprave, jasnog i liberalnog regulatornog okruženja za razvoj biznisa i moderne infrastrukture odbijaju investitore i potiču obeshrabrene poduzetnike da odlaze i svoj novac ulažu negdje drugdje - sve više i više odlaze kod naših konkurenata u ovom regionu. Rezultat toga je visoka stopa nezaposlenosti i siromaštvo širokih razmjera.

Ovako dalje ne može. Potrebno je transformirati privredu tako da se omogući otvaranje novih radnih mjesta i stvaranje bogatstva. To ne znači stalne intervencije vlade, već naprotiv, vlada treba da omogući da slobodno tržište snažno profunkcionira. Međutim, ključ za snažan razvoj tržišta zahtijeva stabilno ekonomsko okruženje. Zbog toga reforme navedene u ovom dokumentu moraju biti praćene kontinuiranom monetarnom stabilnošću koja će se zasnivati na načelima valutnog odbora, odgovornosti i razumnom upravljanju javnim finansijama, te stalnoj saradnji sa međunarodnim finansijskim institucijama. Samo u tom slučaju će biti moguće provesti reforme potrebne da bi ova zemlja postala konkurentna i da bi maksimalno iskoristila značajne kapacitete kojima raspolaže, od kojih ljudski potencijal igra veoma važnu ulogu.

Ni jedan od problema sa kojima se suočavamo nije nerješiv. Primjer naših susjeda, Mađarske i Slovenije, pokazuje nam šta se **može** postići i kako je, na kraju, korist od reformi bila vrijedna uloženog truda.

Šta je, na kraju krajeva, alternativa? Ne možemo se do u beskraj oslanjati na strana davanja. Nema drugog izbora nego izvršiti promjene potrebne ovoj zemlji da bi stala na svoje noge. Moramo prihvatiti i činjenicu da ne možemo učiniti sve odjednom; reformama treba vremena da zažive. Moramo svoje težnje prilagoditi okolnostima koje nas okružuju. Ne možemo trošiti više nego što zarađujemo. Ne možemo sebi priuštiti neke troškove sve dok ne budemo imali poreski sistem koji će nam to omogućiti - iako i poresko opterećenje treba svesti na razumnu mjeru. Ne možemo, na primjer, očekivati da imamo pristojne javne uslužne djelatnosti ili nivo zaštite ugroženih kategorija stanovništva kakav bismo željeli, sve dok ne budemo bili u mogućnosti da to i platimo. Bićemo u stanju da to plaćamo samo ako firme budu dovoljno profitabilno poslovale da bi ih organi vlasti mogli oporezovati. Međutim, ne možemo oporezivati nepostojeće firme niti nepostojeću dobit firmi.

Pošto privreda zauzima tako važno i centralno mjesto u našim životima, njezina reforma neizbježno utiče i na reforme u svim oblastima - prava, javne uprave, obrazovanja, a i na ekonomskom planu.

Ovaj program reformi nije sveobuhvatan. Njime se ne obuhvata sve što trebamo učiniti ali predstavlja ozbiljan početak. Ako uradimo sve ovo što u daljem tekstu slijedi, preći ćemo dobar dio puta koji nas vodi ka integraciji u Evropsku uniju i stvaranju prosperitetne moderne evropske države. Stoga krenimo odmah...

Ekonomska reforma u cilju otvaranja novih radnih mjesta i rješavanja problema siromaštva

Naš prioritetni cilj u ekonomiji je otvaranje novih radnih mjesta.

Previše naših ljudi je trenutno bez posla. Zbog toga su porodice siromašne, a ovaj problem onemogućava i povratak izbjeglica svojim kućama. Oni i njihove porodice s mukom sastavljaju kraj s krajem. Ako postoji nešto što ujedinjuje građane ove zemlje, to je njihova želja da bude više posla. To je najveći prioritet za građane. A to je i naš prioritet.

Za **pojedince**, posao donosi samopoštovanje i motivaciju, sigurne prihode i priliku da izdržava porodicu i iskoristi svoje vlastite potencijale.

Za **zajednicu**, zapošljavanje predstavlja ključni elemenat za ostvarivanje pristojnog životnog standarda, a jaka privreda je potrebna za osiguranje kvalitetnih usluga, moderne infrastrukture i pouzdanog sistema socijalne zaštite.

Za **zemlju**, zapošljavanje znači stabilnost, rast i napredak kao u modernim evropskim državama.

Vlasti ne mogu otvarati nova radna mjesta. Međutim, mogu stvarati uslove pod kojima privatno poduzetništvo može da prosperira i pospješuje rast, kao i da poveća stopu zaposlenosti. Privrede koje privlače ulagače stvaraju i nova radna mjesta. Novac teče samo tamo gdje je dobrodošao.

Cilj nam je da preobrazimo našu privredu i učinimo je jednom od najpovoljnijih za razvoj biznisa na Balkanu. Nastojaćemo da ojačamo privrednu saradnju sa drugim zemljama u regionu i težimo ka integraciji naše zemlje u Evropsku uniju, tako što ćemo stalno ići naprijed sa usvajanjem i provedbom evropskih standarda i pravne regulative. Nastojaćemo i da iskoristimo mogućnosti koje nam pružaju tržišta van našeg kontinenta, tako što će naša zemlja postati član Svjetske trgovačke organizacije (WTO) što je prije moguće.

To je put reforme. To je jedini put izlaska iz siromaštva koji vodi ka prosperitetu. Provedba razvojne strategije poznate kao Dokument za smanjenje siromaštva će biti ključ za sve ovo.

Međutim, najvažnije od svega jeste otvaranje novih radnih mjesta. Cilj nam je da otvorimo 60.000 novih radnih mjesta u privatnom sektoru do kraja 2004. godine, da sivu ekonomiju preobrazimo u stvarnu privredu, da podstičemo razvoj malih preduzeća i smanjimo nivo siromaštva.

Obećanje 1

Podržaćemo razvoj privatnog poduzetništva, ubrzati privatizaciju, otkloniti prepreke za razvoj biznisa i učiniti sve da ova zemlja postane privlačna investitorima, tako što ćemo:

Smanjiti vrijeme potrebno za registraciju preduzeća na 15 dana

Donijeti zakone koji će malim preduzećima omogućiti dobijanje kredita i širenje

Reformirati zemljišne knjige i zakone da bismo povratili povjerenje u vlasništvo i ulaganja

Dalje se angažirati u cilju privatizacije strateških preduzeća

Obećanje 2

Organe vlasti ćemo učiniti efikasnijim, obezbijediti im prihode i smanjiti gubitak tih prihoda tako što ćemo:

Poboljšati prikupljanje prihoda

Smanjiti nepotrebnu birokratiju i uspostaviti modernu javnu upravu koju ova zemlja može priuštiti

Pojednostaviti poreski sistem tako što ćemo ovaj sadašnji neefikasan i neefektivan način ubiranja poreza na promet zamijeniti porezom na dodatnu vrijednost (PDV), a poreskim obveznicima dati mnogo jasniju sliku o utrošku sredstava koje organi vlasti od njih ubiru po osnovu poreza

Obećanje 3

Garantiraćemo slobodu kretanja roba, ljudi, usluga i kapitala i podsticati trgovinu sa Evropskom unijom i našim trgovinskim partnerima putem uspostave jedinstvenog ekonomskog prostora, a naročito:

Ukidanjem dvostrukog oporezivanja unutar granica BiH

Osnivanjem agencija u Bosni i Hercegovini koje će raditi na uspostavi međunarodnog povjerenja i izdavati certifikate potrebne za izvoz proizvoda u EU

Saradnjom sa EU na provedbi osnovnih ekonomskih reformi, koje su neophodne ukoliko želimo da se približimo članstvu u EU

Obećanje 4

Zalagaćemo sa za obezbjeđivanje visokog kvaliteta komunalnih usluga po pristupačnim cijenama, kao i osnovnih javnih usluga, time što ćemo:

Modernizirati putnu i željezničku infrastrukturu i obezbijediti siguran i potpuno funkcionalan vazdušni saobraćaj

Poboljšati kvalitet i efikasnost osnovnih usluga tako što ćemo, između ostalog, restrukturirati komunalne usluge i izvršiti reformu njihovog regulatornog sistema

Pružati građanima informacije o uslugama i subvencijama koje pružaju organi vlasti, kao i jednostavan i jednak pristup tim uslugama

Obećanje 5

Radićemo na tome da starijim osobama i ugroženim kategorijama stanovništva u dogledno vrijeme omogućimo siguran sistem socijalne zaštite, u skladu sa finansijskim mogućnostima zemlje, tako što ćemo :

Obezbijediti strukturu za održivo finansiranje zdravstvenog osiguranja i kontinuirano raditi na poboljšanju uslova zdravstvene zaštite

Omogućiti dodatke po osnovu nezaposlenosti za osobe koje nisu u radnom odnosu te uspostaviti tržište rada da bi se angažirala potencijalna radna snaga u BiH

Nastojati redovno isplaćivati penzije u uravnoteženim iznosima i poboljšati nivo efikasnosti penzionog sistema

Obećanje 1

Podržaćemo razvoj privatnog poduzetništva, ubrzati privatizaciju, otkloniti prepreke za razvoj biznisa i učiniti ovu zemlju privlačnom za investitore

Odlučno ćemo provoditi politiku i strategije razrađene u Planu aktivnosti za stvaranje povoljnih okolnosti za biznis, Dokumentu o strategiji smanjenja siromaštva i Kreditu za pružanje tehničke pomoći u privatizaciji. Taj sveobuhvatni plan aktivnosti, koji uključuje i zakonski okvir, administrativne postupke, sudski sistem i aktivnosti na suzbijanju korupcije daje osnovnu strategiju za poboljšanje poslovnog okruženja u Bosni i Hercegovini. Konkretno radnje koje treba preduzeti također obuhvataju sljedeće:

Smanjiti vrijeme potrebno za registraciju preduzeća na 15 dana

Uspostaviti jedinstveni sistem registracije preduzeća i usvojiti usklađene podzakonske akte

Donijeti zakone koji će malim preduzećima omogućiti dobijanje kredita i širenje

Pojasniti prava i obaveze vezane za ugovorne odnose usvajanjem usklađenih zakona o obligacijama (prva godina)

Pojednostaviti i pojasniti stečajni postupak donošenjem usklađenih zakona o stečaju i likvidaciji (prva godina)

Uvesti pouzdane mehanizme za izvještavanje o kreditnoj sposobnosti uspostavom ovlaštenih kreditnih biroa (prva godina)

Pojasniti pitanja vezana za vlasništvo i jamstvo donošenjem efikasnog Zakona o registriranim zalozima (prva godina)

Stvoriti klimu jakog povjerenja u bankarski sistem ažuriranjem i reformom bankarskih propisa i donošenjem zakonskih akata koji propisuju striktnu provedbu (prva godina)

Istražiti mogućnosti vezane za sistem garancija protiv rizika za mala i srednja preduzeća

Reformirati zemljišne knjige i zakone da bismo povratili povjerenje u vlasništvo i ulaganja

Donijeti usklađene zakone o zemljišnim knjigama i obezbijediti tehničku pomoć za obuku i osoblje zemljišno-knjižnih ureda (prva godina)

Uspostaviti dobru koordinaciju po pitanju dodjele koncesija putem tijela za razmjenu informacija na nivou države/entiteta u cilju poboljšanja transparentnosti i dosljednosti (prva godina)

Podsticati stratešku privatizaciju

Obećanje 2

Organe vlasti ćemo učiniti efikasnijim, obezbijediti im prihode i smanjiti gubitak tih prihoda tako što ćemo:

Poboljšati prikupljanje prihoda

Primjenjivati i rigorozno provoditi zakone o porezima i preduzimati odlučne radnje protiv izbjegavanja poreskih obaveza (prva godina)

Provoditi zakone o poreskim upravama uz efikasno korištenje tehničke pomoći za jačanje potencijala (prva godina)

Primjenjivati sistem poreskog broja i osigurati da je broj uvijek i svuda isti (prva godina)

Obezbijediti konsenzus u najširem smislu u vezi mehanizama o pripadnosti prihoda od akciza i PDV-a (prva godina)

Pojačati borbu protiv fiktivnih preduzeća putem zakonskih propisa, pomoću sistema poreskog broja i efikasnijih sudskih postupaka (prva godina)

Smanjiti nepotrebnu birokratiju i uspostaviti modernu javnu upravu koja nije glomazna i koju ova zemlja može priuštiti

Utvrđiti i poštivati striktna budžetska ograničenja - ključ niske stope inflacije i makroekonomske stabilnosti - na svim nivoima vlasti, uključujući i opštine (prva godina)

Uvesti moderan trezor na svim nivoima, a sve pojedinosti vezane za rashode trebaju biti dostupne javnosti (prva godina)

Uspostaviti dobar pravni okvir za nabavku koristeći preporuke Svjetske banke i njihove novije studije o nabavei, te donijeti odgovarajuću zakonsku regulativu na svim nivoima vlasti (prva godina)

Usvojiti Zakon o statistici, koji će postojećim strukturama omogućiti da rade i obezbjeđuju pouzdane statističke podatke za cijelu zemlju kako bi se mogle praviti projekcije za budućnost (prva godina)

Pojednostaviti i skratiti inspeksijske procedure

Pojednostaviti plaćanje poreza tako što ćemo postojeći neefikasan i neefektivan režim poreza na promet zamijeniti PDV-om, a poreskim obveznicima dati mnogo jasniju sliku o utrošku sredstava koje organi vlasti od njih ubiru po osnovu poreza

Osnovati radnu grupu koja će raditi na izradi međuentitetskog/državnog zakona o PDV-u (prva godina)

Postići saglasnost oko nivoa funkcioniranja PDV-a i oko sistema raspodjele prihoda (prva godina)

Obećanje 3

Uspostavićemo jedinstveni ekonomski prostor da bismo garantirali slobodu kretanja roba, ljudi, usluga i kapitala te podsticali trgovinu sa Evropskom unijom i našim trgovinskim partnerima tako što ćemo:

Ukinuti dvostruko oporezivanje unutar granica BiH

Provesti nedavno usvojene propise iz oblasti poreza (sve vrste poreza, ne samo zakone o porezu na promet i akcize) tako da sve različite poreske stope i svi porezi budu usklađeni u oba entiteta/Brčkom (odmah)

Ukinuti sve postojeće zapreke za plasman proizvoda u jedinstvenom ekonomskom prostoru

Uspostaviti agencije u Bosni i Hercegovini koje će raditi na sticanju međunarodnog povjerenja i izdavati certifikate potrebne za izvoz proizvoda u EU

Donijeti Zakon o veterinarstvu na državnom nivou (prva godina) tako da bi već postojeći Ured za veterinarstvo na državnom nivou mogao funkcionirati i ispunjavati zahtjeve Evropske komisije vezane za certifikate potrebne za izvoz mesa i proizvoda životinjskog porijekla, kako bi se mogle iskoristiti autonomne trgovinske mjere koje je EU odobrila BiH

Osnovati nadležno tijelo da zastupa BiH u međunarodnim fito-sanitarnim pitanjima i donijeti fito-sanitarne propise na državnom nivou kojim se poboljšava kvalitet biljaka i sjemena za domaće i strano tržište (prva godina)

Razraditi kreativan pristup promoviranju mogućnosti za finansiranje izvoza

Raditi sa EU na provedbi osnovnih ekonomskih reformi, koje su neophodne ukoliko se želimo približiti članstvu u EU

Rješavati konkretna ekonomska pitanja utvrđena u smjernicama EU i godišnjim pregledima Procesu stabilizacije i pridruživanja

Preduzeti sve potrebne korake kako bi se BiH omogućilo da otpočne pregovore u vezi potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Obećanje 4

Obezbijedićemo visok nivo kvaliteta komunalnih usluga po pristupačnim cijenama, kao i osnovnih javnih usluga, tako što ćemo:

Modernizirati putnu i željezničku infrastrukturu i obezbijediti siguran i potpuno funkcionalan vazdušni saobraćaj

Donijeti izmjene i dopune Zakona o civilnoj avijaciji i preduzeti sve potrebne korake za obezbjeđivanje nesmetanog pružanja avio usluga (prva godina)

Utvrđiti plan restrukturiranja željeznice osnivanjem Radne grupe za željeznički saobraćaj (prva godina)

Izraditi propise za željeznički saobraćaj i preduzeti sve potrebne korake za njihovu provedbu (prva godina)

Izraditi okvir za upravljanje putevima putem osnivanja Radne grupe za puteve (prva godina)

Poboljšati kvalitet i efikasnost osnovnih usluga tako što ćemo, između ostalog, restrukturirati komunalne usluge i izvršiti reformu njihovog regulatornog sistema

Donijeti i provesti Zakon o komunikacijama kao ključnu komponentu na putu ka punoj liberalizaciji i tržišnoj konkurenciji u oblasti telekomunikacija (prva godina)

Privatizirati javne telekomunikacione operatere prodajom strateškom partneru, odnosno partnerima

Privesti kraju proces izdavanja dozvole za rad trećem operateru mobilne telefonije da bi se omogućila konkurencija na tržištu telekomunikacija (prva godina)

Usvojiti plan aktivnosti za restrukturiranje i privatizaciju sektora električne energije u oba entiteta (prva godina)

Pružati građanima informacije o uslugama i subvencijama koje pružaju organi vlasti, kao i jednostavan i jednak pristup tim uslugama

Preduzeti korake da usluge koje pružaju organi vlasti budu transparentnije, pristupačnije korisniku i dostupnije elektronskim putem

Utrostručiti pristup internetu u narednih 4 godine tako što ćemo obezbijediti učenicima da nauče raditi na kompjuteru, kao i pristup internetu u svim školama i univerzitetima, te uspostaviti konkurentniju politiku u oblasti telekomunikacija

Promovirati uspostavu objekata za javni pristup internetu kroz pružanje tih usluga na javnim mjestima (prva godina)

Obećanje 5

Radićemo na tome da starijim osobama i ugroženim kategorijama stanovništva u dogledno vrijeme omogućimo siguran sistem socijalne zaštite u skladu sa finansijskim mogućnostima ove zemlje, tako što ćemo:

Obezbijediti strukturu za održivo finansiranje zdravstvenog osiguranja i kontinuirano raditi na poboljšanju uslova zdravstvene zaštite

Osnovati operativne Fondove za zdravstveno osiguranje u kantonima 7 i 8 u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju FBiH (prva godina)

Riješiti trenutni problem neplaćanja doprinosa po osnovu zdravstvenog osiguranja za penzionere (prva godina)

Ojačati tijela na državnom nivou iz oblasti zdravstvene zaštite kako bi mogla predstavljati Bosnu i Hercegovinu u međunarodnim organizacijama, pojačati kontrolu i prevenciju bolesti te prikupljati statističke podatke sa cijelog područja zemlje

Riješiti trenutni problem neplaćanja doprinosa po osnovu zdravstvenog osiguranja za penzionere (prva godina)

Omogućiti dodatke po osnovu nezaposlenosti za osobe koje nisu u radnom odnosu te uspostaviti tržište rada da bi se angažirala potencijalna radna snaga u BiH

Ovlastiti tijelo koje će predstavljati BiH u međunarodnim forumima iz oblasti rada

Provesti Zakon o zapošljavanju i posredovanju pri zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba Federacije BiH putem okončanja podjele imovine između Zavoda za zapošljavanje Bosne i Hercegovine i Zavoda za zapošljavanje Federacije Bosne i Hercegovine, te uspostavljanjem funkcionalnog sistema kantonalnih službi za zapošljavanje, i plaćanjem svih dospjelih dugovanja po osnovu nezaposlenosti prije pokretanja novih finansijskih projekata

Usvojiti nove zakone o inspekciji rada u skladu sa standardima koji se primjenjuju u modernim privredama orijentiranim ka slobodnom tržištu

Nastojati da se penzije isplaćuju redovno i u uravnoteženim iznosima, te poboljšati efikasnost penzionog sistema

Pridržavati se postojećeg sistema isplate penzija na osnovu priliva sredstava u skladu sa Odlukom visokog predstavnika iz decembra 2000. godine i pooštrenom naplatom doprinosa od poslodavaca (prva godina)

Usvojiti Statut penzionog fonda u Federaciji Bosne i Hercegovine (prva godina)

Reorganizirati rad penzionih fondova u oba entiteta smanjivanjem nepotrebnih troškova poslovanja (prva godina)

Pravda

Vladavina zakona

Vladavina zakona predstavlja temelj civilizovanog društva.

Od vladavine zakona zavisi **sve** ostalo - lična i politička sloboda, ekonomska i komercijalna sloboda, prava pojedinaca, dužnosti i obaveze organa vlasti.

Bez vladavine zakona, demokratija nema mnogo smisla. Bez vladavine zakona Bosna i Hercegovina se ne može integrisati u strukture Evropske unije.

U uslovima vladavine zakona, niko nije iznad zakona. Zakon se jednako primjenjuje i na organe vlasti i na građane. Niko nije nedodirljiv; niko nije izvan zakona, bez obzira na bogatstvo ili dobre veze. Prva zadaća izabраних zvaničnika jeste da donesu zakone kojima će se obezbijediti poštovanje zakona.

Ova zemlja ima mnogo zakona i mnogo sudija, ali u njoj nema vladavine zakona.

Za vladavinu zakona su neophodni sudije i tužioci koji su odvažni i nezavisni. Za vladavinu zakona je neophodna profesionalna policija, sposobni državni službenici. Za vladavinu zakona su neophodni kvalifikovani pravni stručnjaci koji primjenjuju najviše standarde profesionalnog ponašanja i moralnih vrijednosti, kao i pravedno i nepristrasno zakonodavstvo zasnovano na principu postizanja konsenzusa. Mora postojati saradnja između svih ovih elemenata i svi moraju biti na odgovarajući način finansirani i opremljeni za izvršavanje svog posla. Zakonitost košta.

Svaki građanin ove zemlje zna da se naši zakoni prečesto krše ili ignorišu, pa i kada se vode zakonski postupci, pravda rijetko bude zadovoljena.

Nastavljajući rad na napretku postignutom, naprimjer u reformi policije, sada moramo energično saradivati sa međunarodnom zajednicom kako bismo uspostavili vladavinu zakona u zemlji. Bez vladavine zakona, nikada nećemo biti u mogućnosti da zamislimo budućnost kao članica Evropske unije.

Potrebno je da uspostavimo pravosuđe koje je istinski nezavisno i koje obezbjeđuje brzo i efikasno sprovođenje pravde. Treba da uspostavimo etiku i visoke standarde u sferi javnog života. Moramo iskorijeniti korupciju i suprotstaviti se organizovanom kriminalu sa neumoljivom odlučnošću. Moramo izgraditi povjerenje u sistem tako što ćemo obezbijediti da se protiv onih koji su odgovorni za krivična djela sprovede istraga, da budu uhapšeni, optuženi, osuđeni i kažnjeni. Trenutno, kao što to svi znaju, ovo se dešava suviše rijetko.

Ovo je ambiciozan plan, ali se sa njegovom realizacijom ne može čekati.

Reforma vladavine u cilju suzbijanja korupcije i pružanja podrške preduzetništvu

Naš glavni cilj je da tokom narednih godina izgradimo najpouzdaniji zakonski sistem u ovom regionu. Želimo pretočiti koncept pravde u konkretnu stvarnost u životima običnih građana. Želimo vidjeti da se zakon primjenjuje nepristrasno i dosljedno na cijeloj teritoriji BiH. Želimo uspostaviti zakonski sistem koji je u službi običnog građanina, ne samo u službi bogatih, moćnih i onih sa dobrim vezama. Želimo okončati flagrantne zloupotrebe koje su suviše dugo odlike našeg krivičnog sistema. U budućnosti, niko ne bi trebao biti iznad zakona - niti izvan zakona.

Danas, pravda je van dohvata prevelikog broja naših građana. Situacija sa organizovanim kriminalom je sve gora. Korupcija je isuviše rasprostranjena pojava. Zakonski sistem u najboljem slučaju stvara prepreke, a u najgorem slučaju, stvara štetu i ne štiti preduzetništvo. Ukoliko postoji jedna stvar koja ujedinjuje sve građane naše zemlje, onda je to zahtjev za ostvarivanjem zakonitosti - ne u teoriji već u praksi. Moramo odgovoriti na taj zahtjev prije nego bude suviše kasno.

Naš cilj je da transformišemo naš zakonski sistem, postepenim usvajanjem i provedbom evropskih standarda i zakonodavstva. To je ključno za postizanje napretka u procesu stabilizacije i pridruživanja Evropskoj uniji.

Želimo otvoriti naš politički sistem, osavremeniti javnu upravu, te omogućiti da javnost bude upoznata sa aktivnostima u svim segmentima vlasti.

Nastojaćemo da ojačamo saradnju između svih nivoa krivično-pravnog sistema. Moramo se integrisati na unutrašnjem planu ukoliko želimo da uđemo u integracije na vanjskom planu.

Namjeravamo da se suprotstavimo kriminalnim mrežama visokog nivoa koje djeluju u našoj zemlji i širom našeg regiona, a nastavićemo i dalje da u potpunosti igramo našu ulogu u globalnoj borbi protiv terorizma.

Ovo su prioriteta pitanja za građane. A i za nas takođe. Sada moramo raditi zajedno kako bismo sproveli neophodne reforme.

Obećanje 1

Obezbijedićemo da vlada i parlament poštuju vladavinu zakona tako što ćemo:

Obezbijediti dobru upravu u službi građana putem etičkog kodeksa

Obavezati javnu upravu da radi otvoreno i u skladu sa zakonom

Uspostaviti strože standarde za imunitet koji sprečavaju zloupotrebu javnih funkcija

Obećanje 2

Stvorićemo zakonski okvir zasnovan na integrisanom pravosudnom sistemu koji funkcioniše u interesu građana i preduzetnika uspostavljanjem:

Istih zakonskih prava za građane i preduzetnike na cijeloj teritoriji zemlje

Istih zakonskih standarda i principa koji se primjenjuju na pravnu profesiju na cijeloj teritoriji zemlje

Efikasnog partnera EU i susjednim zemljama u oblasti zakonskih i unutrašnjih poslova

Obećanje 3

U potpunosti ćemo podržati efikasan i funkcionalan zakonski sistem:

Obezbjedenjem sredstava neophodnih za efikasno i uspješno funkcionisanje sudova i tužilaštava

Ubrzanjem uspostave centara za obuku pravosudnih organa

Restruktuiranjem i integrisanjem sudova za prekršajne postupke

Izgradnjom efikasnih i finansijski racionalnih ministarstava pravde u entitetima

Obećanje 4

Sistemu krivičnog pravosuđa, odnosno organima unutrašnjih poslova, tužiocima i sudijama ćemo na sljedeći način obezbijediti instrumente za borbu protiv kriminala i korupcije:

Usvajanjem krivičnih procedura za istraživanje krivičnih djela, za podizanje krivičnih prijava i za pravovremeno donošenje sudskih presuda protiv počilaca krivičnih djela

Uspostavom posebnog odjeljenja koje će predvoditi aktivnosti u borbi protiv organizovanog i privrednog kriminala

Većim nivoom zaštite sudija i svjedoka

Povećavanjem kapaciteta za borbu protiv pranja novca i drugih vidova finansijskog kriminala

Povećavanjem kapaciteta za borbu protiv ilegalne imigracije

Obećanje 5

Udvostručićemo naše napore na izgradnji i razvoju integrisanog sistema za sprovođenje zakona u cilju borbe protiv svih vidova krivičnih aktivnosti, uključujući organizovani kriminal i terorizam, kako bi naši građani mogli živjeti u bezbjednom okruženju:

Obezbjedenjem kontinuiranog razvoja profesionalnih standarda za sve policijske snage u BiH putem podizanja nivoa obučenosti svakog pripadnika policije, istovremeno obezbjeđujući i neophodne kapacitete za rad policijskih snaga

Obezbjedenjem da policijske snage izvršavaju svoje zadatke časno i u skladu sa najvišim standardima

Obezbjedenjem političke nezavisnosti i profesionalnosti policijskih snaga koje za svoj rad treba da odgovaraju javnosti

Poboljšanjem saradnje i koordinacije između policijskih snaga u cilju efikasne borbe protiv kriminala i korupcije i preduzimanja zajedničkih mjera sa susjednim evropskim zemljama

Za sve ove reforme od primarnog značaja su finansijska održivost institucija i adekvatno nagrađivanje svih angažiranih lica. Odlučni smo u namjeri da pojednostavimo administraciju gdje god je to neophodno, imajući na umu budžetska ograničenja, kao i da izvršimo reviziju plata državnih i policijskih službenika.

Obećanje 1

Niko ne može biti iznad zakona. Građani trebaju znati da su zvaničnici koje izaberu obavezni da se ponašaju u skladu sa utvrđenim standardima.

Obezbijedićemo poštivanje vladavine zakona od strane vlade i parlamenta:

Obezbjeđenjem da organi vlasti budu u službi građana na osnovu etičkog kodeksa

Zvaničnici i članovi parlamenta moraju poštovati standarde u vezi sa pitanjima sukoba interesa i saradivati sa Izbornom komisijom na sprovedbi zakona koji reguliše pitanje sukoba interesa

Obezbijediti da se etički kodeks iz Zakona o sukobu interesa primjenjuje na buduće organe vlasti

Obavezivanjem organa javne uprave na javnost rada i poštivanje zakona

Potrebno je da Parlament Federacije BiH usvoji Zakon o državnoj službi koji će promovisati stručnost državnih službenika i dovesti do veće efikasnosti u radu državnih službi (mart 2003. godine)

Obezbijediti punu i po potrebi pravovremenu provedbu zakonskih propisa o upravnim sporovima kako bi se obezbijedilo rješavanje velikog broja neriješenih predmeta u entitetima (proljeće 2003. godine)

Parlamentarne skupštine trebaju usvojiti zakone o upravnom postupku na državnom nivou (januar 2003. godine)

Donošenjem rigoroznijih propisa za imunitet kojim će se spriječiti zloupotreba službenog položaja

Parlamentarne skupštine na entitetskom i državnom nivou trebaju uskladiti primjenu propisa o imunitetu usvajanjem zakona kojim će se umanjiti mogućnost zloupotrebe službenog položaja (oktobar 2002. godine)

Obećanje 2

Svi građani i pravna lica moraju imati jednaka prava i pristup pravosudnom sistemu. Moraju postojati jedinstveni uslovi za pristup sudovima u oba entiteta. Odluke sudova u jednom entitetu se moraju priznavati i izvršavati u drugom entitetu. Državnom nivou se moraju obezbijediti mehanizmi za izvršavanje i realizaciju njegovih ustavnih nadležnosti.

Stvorićemo pravni okvir zasnovan na integrisanom pravosudnom sistemu koji će biti u službi građana i privrednog sektora uspostavom:

Istih zakonskih prava za građane i pravna lica na cjelokupnoj teritoriji zemlje

Potrebno je da entitetske parlamentarne skupštine usvoje zakone o krivičnom postupku koji sadrže iste principe kao i državni zakon o krivičnom postupku (proljeće 2003. godine)

Entitetske parlamentarne skupštine trebaju usvojiti zakone o parničnom postupku i izvršnom postupku koji sadrže identične principe u oba entiteta (februar 2003. godine)

Organi vlasti BiH će podržavati proces tranzicije institucija uspostavljenih Dejtonskim mirovnim sporazumom, naročito spajanje Doma za ljudska prava sa Ustavnim sudom BiH (januar 2004. godine)

Primjene istih zakonskih standarda i principa na pravnu profesiju na cijeloj teritoriji zemlje

Zakoni koji regulišu status pravnika moraju obezbijediti poštivanje najviših standarda i principa na državnom i entitetskom nivou

Aktivnog partnera EU i susjednim zemljama u pitanjima vezanim za pravosuđe i unutrašnje poslove

Obezbijediti da BiH uspostavi strukturu koja će biti u mogućnosti da se posveti rješavanju pitanja vezanih za pravosuđe i unutrašnje poslove, a koja spadaju u nadležnost državnih organa (decembar 2003. godine)

Sprovesti elemente procesa stabilizacije i pridruživanja koji se odnose na vladavinu zakona

Obećanje 3

Temeljito restrukturisanje sudskog i tužilačkog sistema je veliki izazov za koji će biti neophodan puni angažman vlasti na svim nivoima. Obezbijedićemo da tijela vlasti pruže logističku i budžetsku pomoć neophodnu za modernizaciju pravosudnog sistema i umanjivanje efekata mogućih zastoja u radu izazvanih restrukturisanjem. Konkretno, sredstva uštedena u procesu restrukturisanja će se dugoročno, u narednih nekoliko godina, reinvestirati u pravosudni sistem.

U potpunosti ćemo podržati izgradnju kapaciteta za funkcionisanje efikasnog pravosudnog sistema:

Obezbjeđivanjem sredstava neophodnih za nesmetan i efikasan rad sudova i tužilaštava

Entitetske i kantonalne vlasti će obezbijediti adekvatne prostore za sudove i tužilaštva nakon što se izvrši njihovo restrukturisanje (decembar 2002. godine)

Organi vlasti će pripremiti planove kadrovskog popunjavanja (kao i sveobuhvatan pregled sadašnje popunjenosti kadrovima - decembar 2002. godine) restrukturisanih sudova i tužilaštava, uključujući i Sud i Tužilaštvo BiH (proljeće 2003. godine)

Organi vlasti će obezbijediti adekvatna sredstva za odgovarajuće funkcionisanje sudova i tužilaštava, uključujući i Sud i Tužilaštvo BiH (decembar 2002. godine)

Organi vlasti će obezbijediti da se sredstva uštedena smanjenjem broja sudova i sudija reinvestiraju u proces modernizacije pravosudnog sistema (u periodu od 2003. do 2005. godine)

Ubrzavanjem procesa uspostave centara za obuku pravosudnih organa

Vlade entiteta trebaju ubrzati proces imenovanja članova odbora entitetskih centara za obuku pravosudnih organa (oktobar 2002. godine)

Vlade entiteta trebaju obezbijediti kapacitete, uključujući prostorije i finansijska sredstva, za rad centara za obuku kadrova (decembar 2003. godine)

Restruktuiranjem i objedinjavanjem sudova za prekršaje

Entitetski organi vlasti trebaju uskladiti zakone o prekršajnom postupku (juli 2003. godine)

Izgradnjom efikasnih i finansijski racionalnih entitetskih ministarstava pravosuđa

Entitetski organi vlasti trebaju predložiti odgovarajuće metode za najracionalniji način finansiranja pravosudnog sistema (april 2003. godine)

Entitetski organi vlasti moraju potvrditi da je izvršena racionalizacija ministarstava pravosuđa u entitetima i da ministarstva funkcionišu na način na koji se obezbjeđuje efikasnost rada (decembar 2003. godine)

Obećanje 4

Kako bi se obezbijedilo postojanje efikasnog pravosuđa, sudijama i tužiocima su neophodni moderni i funkcionalni zakoni. Sadašnji pravni okvir često sprečava sudije i tužioce da se posvete rješavanju kompleksnih privrednih i finansijskih krivičnih djela.

Sistemu krivičnog pravosuđa, odnosno organima unutrašnjih poslova, tužiocima i sudijama ćemo obezbijediti instrumente za borbu protiv kriminala i korupcije:

Usvajanjem krivičnih procedura za istraživanje krivičnih djela, za podizanje krivičnih prijava i za pravovremeno donošenje sudskih presuda protiv počilaca krivičnih djela

Entiteti trebaju usvojiti djelotvorne krivične zakone i zakone o krivičnom postupku (proljeće 2003. godine)

Organi vlasti BiH, zajedno sa vlastima entiteta i Brčko Distrikta, trebaju izraditi i usvojiti zakon kojim će se na sveobuhvatan način regulisati pitanje izvršenja krivičnih sankcija između entiteta i Distrikta Brčko. Ovaj zakon će sadržavati jasne kriterije za prebacivanje osuđenih lica, te regulisati procedure za prebacivanje osuđenih lica iz jednog entiteta u drugi i obezbijediti odgovarajuću zaštitu prava osuđenih lica. Takođe će se regulisati pitanje pravne pomoći i saradnje između sudova i organa unutrašnjih poslova u vezi sa izvršenjem kazni za krivična djela (januar 2003. godine)

Organi vlasti BiH i entiteta trebaju raditi na reformi kaznenog sistema

Uspostavljanjem posebnih odjeljenja koja će predvoditi aktivnosti borbe protiv organizovanog i privrednog kriminala

Entiteti će u sklopu svojih sudova i tužilaštava uspostaviti posebna odjeljenja koja će se baviti pitanjima privrednog i finansijskog kriminala koja ne spadaju u nadležnost državnog suda (proljeće 2003. godine)

Svi organi vlasti će podržati uspostavljanje posebnog odjeljenja u Sudu BiH i posebnog odjeljenja u Tužilaštvu BiH koji će se baviti slučajevima korupcije, privrednog i finansijskog kriminala

Većim nivoom bezbjednosti za sudije i svjedoke

Organi vlasti BiH će usvojiti i sprovesti zakon o sudskoj policiji (decembar 2002. godine)

Organi vlasti BiH će obezbijediti adekvatna sredstva za uspostavljanje i rad sudske policije pri Sudu BiH (decembar 2002. godine)

Država i entiteti moraju donijeti potrebne zakone o zaštiti svjedoka (proljeće 2003. godine), te izraditi, uz koordinaciju sa stručnjacima, sveobuhvatni mehanizam odnosno program za zaštitu svjedoka i agenciju za zaštitu svjedoka (juli 2003. godine)

Jačanjem kapaciteta za borbu protiv pranja novca i drugog finansijskog kriminala

Organi vlasti BiH moraju donijeti državni zakon o pranju novca (proljeće 2003. godine) i uspostaviti obavještajnu jedinicu za finansijska pitanja (ljetno 2003. godine.)

Federalni Parlament mora donijeti zakone koji će kriminalizirati slučajeve pranja novca (proljeće 2003. godine)

Federalni organi vlasti moraju donijeti (decembar 2002. godine) i sprovesti (juni 2003. godine) Zakon o Upravi za borbu protiv prevara, kojim se u okviru Ministarstva pravde uspostavlja tijelo koje može sprovesti istrage o slučajevima pranja novca, korupcije i drugih oblika finansijskog kriminala

Državni i entitetski organi vlasti, u koordinaciji sa stručnjacima, moraju izraditi i donijeti zakone kojima se uređuje zapljena sredstava stečenih krivičnim radnjama (ljetno 2003. godine), te da uspostave odgovarajući mehanizam za implementaciju ovih zakona (decembar 2003. godine)

Jačanjem kapaciteta za borbu protiv ilegalne imigracije

Organi vlasti BiH trebaju usvojiti Zakon o imigraciji i azilu koji omogućava efikasnije izvršavanje mjera

Obećanje 5

Udvostručićemo napore na izgradnji i razvoju cjelovitog sistema za sprovođenje zakona za borbu protiv svih kriminalnih aktivnosti, uključujući organizovani kriminal i terorizam, kako bi naši građani mogli živjeti u miru i bezbjednosti, tako što ćemo:

Obezbijediti stalni razvoj profesionalnih standarda svih policijskih snaga u BiH, podići nivo znanjapolicajaca pojedinačno, a istovremeno obezbijediti policijskim snagama instrumente potrebne za obavljanje njihovih dužnosti.

Sarađivati sa IPTF-om da bi se obezbijedilo uspješno okončanje procesa izdavanja dozvola za rad policajcima i analize sistema koji sprovodi UN (decembar 2002. godine)

Uspostaviti blisko operativno partnerstvo sa Policijskom misijom EU (EU Police Mission - EUPM) u Bosni i Hercegovini, prije svega kroz zajednički rad policijskih snaga sa EUPM na srednjim i višim nivoima u cijeloj BiH (januar 2003. godine)

Raditi sa EUPM i Evropskom komisijom na izradi nastavnog plana za specijalizovanu obuku

Obezbijediti odgovarajuća sredstva za finansiranje organa za sprovođenje zakona na državnom nivou, uključujući Državnu graničnu službu i Državnu agenciju za informisanje i zaštitu

Obezbijediti da policijske službe časno izvršavaju svoje zadatke uz poštovanje najviših standarda

Stroga sprovedba Kodeksa ponašanja

Obezbijediti da se svi policajci u službi pridržavaju najviših standarda u svom privatnom životu, uključujući vlasništvo nad privatnom imovinom

Obezbijediti da policijske službe budu politički nezavisne, profesionalne i da za svoj rad odgovaraju javnosti

Obezbijediti da policija može obavljati svoje dužnosti bez političkog miješanja

Povećati broj žena policajaca i policajaca iz reda manjinskih zajednica u policijskim snagama oba entiteta

Uspostaviti transparentne sisteme internog upravljanja, uključujući procedure za ocjenu rada i disciplinske procedure

Smijeniti iz policijske službe sve policajce koji ne ispunjavaju najviše standarde integriteta, kompetentnosti i profesionalizma

Uspostaviti saradnju i koordinaciju između policijskih službi u cilju efikasne borbe protiv kriminala i korupcije i u cilju ostvarivanja saradnje sa susjedima u Evropi

Dalje razvijati saradnju između svih nivoa u pravosudnim i policijskim pitanjima

Jačati kapaciteta u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, uključujući trgovinu ljudima

Uspostaviti standardizovan i centralizovan sistem za vođenje i analizu podataka kako bi se omogućila razmjena informacija između organa za sprovođenje zakona i sudskih organa u BiH u svrhu operativnog planiranja, sprovođenja istraga i sudskog postupka

Osigurati evropske standarde zaštite podataka s ciljem omogućavanja sporazuma o saradnji sa Europolom

Pojačati regionalnu i međunarodnu saradnju između organa za sprovođenje zakona, uključujući razmjenu podataka i operativnu pomoć u slučajevima trgovine ljudima, organiziranog kriminala i terorizma

Osigurati postojanje odgovarajućih mehanizama za izvođenje osoba optuženih za ratne zločine pred lice pravde